

מסורת הש"ס עם הוספות

א) סדר עולם פרק כח, (ב) [ע"י חוס' ע"ז ג. ד"ה של' וכו'], ג) [נערון ערך חט א כחז כמה פירושים ע"ז בשס ר"ג ור"ח ע"ש], ד) סוטה י, ה) [ע"י נערון ערך קר [7], 1) דניאל ה' ג' א, 2) עודא א ג, 8) [שנת יג.].

הנהות הב"ח

א) גמ' ועוד שנה אחת יש לנצל ועמד וכו' ואף דניאל וכו' צינתי בספרים מספר השנים אשר היה דבר ה' אל ירמיה הנביא למלאות לחרבות ירושלים שבועים שנה מדקאמר אני צינתי בספרים מכלל דאיהו גמ' טעה מ"מ קסו: (ב) שם לננות לו ציט ציושלים וכתיב מי בכם מכל עמו יהי אלהיו עמו ויעל דרש רז נחמן: (ג) שם הוא יצנה עירי ויקבץ גליות: (ד) שם כדור מלכותו ואת יקר וגו' אמר רבי יוסי וכו' נגדי כהונה ונתעטף ועמד כמינ האל: (ה) שם דניי מלמה מיכף כיפיי ליה כל אימת דבעי להו מקרב להו ומאן דאמר טיפש: (ו) שם מרדו ציה הנן קיימי הנן והוו נהדיה: (ז) שם של אותו רשע אמר להם אס קן: (ח) שם וכן הוא אומר כי אנני: (ט) שם ואחס שונים ושונים צתן: (י) רש"י ד"ה ועוד שנה אחת לנצל רישא דברייתא הכי איתא: (כ) ד"ה לפקידה בעלמא נאמר האי לפי מלאות לנצל שזעים שנה דהא אפקוד אחכס כמינ וכן היה שנפקדו וכו' שפסטה יד נצל: (ל) ד"ה משיח הוא כלום נמשח בשמן כז"ל וצינת כמו נמחק: (מ) ד"ה קונל וכו' למשיחו על כורש אני קובל אשר החזקתי וכו' יצנה את עירי מרי קראי: (נ) ד"ה נגדי כהונה וכו' כהן גדול שהביא נבוכדנצר מירושלים: (ס) ד"ה וכן הוא וכו' ואומר שעל ידי נסיונות:

ליקוטי רש"י

[נדפס בסוף המסכת]

תורה אור השלם

א) ב'שנת אחת למלכו אני דניאל בינתי בספרים מספר השנים אשר היה דבר יי אל ירמיה הנביא למלאות לחרבות ירושלים שבועים שנה: [דניאל ג, ב] ב) כי כה אמר יי כי לפי מלאת לבבל שבועים

מגילה נקראת

פרק ראשון מגילה

יב.

רבינו חננאל

לכבוש יהויקים שהיא שנת ח' לנ"ג. וזה שכתוב בשנת שלש למלכות יהויקים מלך יהודה בא נ"ג מלך בבל לירושלים ויצר עליה. כבד פידשוהו ודבותיו בשנת שלש למדרו דהא בשנה הרביעית ליהויקי' מלך נ"ג. גלו בי"ח לכבוש יהויקים שהיא שנת י"ט לנ"ג שנאמר ובעשור לחדש החמישי היא תשע עשדה למלך נ"ג מלך בבל בא ונבחראדן רב טבחים וגו'. נמצא שהגלה יהויכין בשנת שמונה למלכו ונשאד יהויכין ל"ז שנה חורש בבית האסודים בגלות עד שמת נ"ג שנאמר ויהי בשלשים ושבע לגלות יהויכין מלך יהודה וגו' הנה 6) מקום גלות יהויכין ח' שנים ול"ז שנה. הרי מ"ה שנה לנ"ג. הנה נמצאו שנתי נ"ג מן הפסוקים. אבל כ"ג שנה למודוך גמרא. ותלאת דבלשצר הרי ע' מדלא איפרק כו'. אמר אחשוורוש בלשצר טעה דאיבעי למימנא ע' לגלות. כמה בצרו ח' שנה שלך נ"ג קודם גלות יכניה צייל תמני שני חילופיהו חדא דבלשצר וה' שנה דכודש ודרוש וב' שנים דידיה הא שבעים כו'. היינו דכתיב בשנת שלש למלכו כשכת כשנתישבה דעמו דאמר תוב לא מפרקי כולה שמעתא ופשוטה היא. והא קשו קראי אהדדי ופריק דבא לפי מלאת לבבל לפקידה בעלמא וירושלים לגאולה: אבנים מתחוטטות על בעליהן מחטאות בעליהן. כלומר כל מי שנמצאת בירו מתחייב למלכות צ) שאנין דאויית להדיוט אלא למלכות בלבד וכן בעליהן כיון שנמצאות בידיהם נסים וברחין שמתדאין מן המלכות. מה דת של תורה אכילה מרובה משתיה. פ' התמיד כבש שיש בו כמה דביעיות ונסכו דביעית ההך יין בלבד. איהו

חשק שלמה

על רבינו חננאל

א) נחלא דז"ל הנה מלך מקודס גלות יויכין וכו': צ) וכן העמיק העמון צנןן חט א' בשס רצינו ע"ש:

גליון הש"ס

גמ' שאזו תלמידיו. ע"י מדרש שיר השירים בפסוק זאת קוממן דמטה למחר: שם הם לא עשו אלא לפנים. ע"י סנהדרין דף סא ע"ב. וע"י ע"ז דף ג ע"א חוס' ד"ה של' השמנו: רש"י ד"ה דרי דרי וכו' ופוזרת לשון סחור. כי סניז מרגומו סמור סמור (ויקרא א ה): שם ד"ה כצהרים וכו' לשון סהרא הוא. ע"י לקמן דף יג ע"א רש"י ד"ה אסמרה:

אתה מטייל קנאה. וא"ת למ"ד לעיל הראוי לגינה לגינה הראוי לחנר לחנר א"כ אמה מטייל קנאה צסעודה י"ל דסצירא ליה דכיון של' היו רואין זה את זה ליכא קנאה: **כדת** של' תורה **אנייה** מרובה משתיה. והא דאמרין צנדה (דף נד: וסז) כל שאכילתו מרובה משתייתו עלמותיו סכוין היינו צאוכל יותר מדאי: **שפרטה**

רב חסדא מאי דכתיב ^(א) כה אמר ה' למשיחו לכוורש אשר החזקתי בימינו וכי כורש משיח היה אלא א"ל הקב"ה למשיח קובל אני לך על כורש אני אמרתי הוא יבנה ^(ג) ביתי ויקבץ גליותי והוא אמר ^(ה) מי בכם מכל עמו ויעל: ^(ז) **חיל פרס ומדי** הפרתמים וכתיב ^(ו) למלכי מדי ופרס אמר רבא אתנווי אתנו בהדדי אי מינן מלכי מינייכו איפרכי ואי מינייכו מלכי מינן איפרכי ^(ח) בהראותו את עושר כבוד מלכותו ^(י) א"ר יוסי בר חנינא מלמד שלבש בגדי כהונה כתיב הכא ^(י) יקר תפארת גדולתו וכתיב התם ^(יב) לכבוד ולתפארת ^(יג) ובמלאות הימים האלה וגו' רב ושמואל חד אמר מלך פיקח היה וחד אמר מלך טיפש היה מאן דאמר מלך פיקח היה שפיר עבד דקריב רחיקא ברישא דבני מאתיה ^(יד) כל אימת דבעי מפייס להו ומאן דאמר טיפש היה דאיבעי ליה לקרובי בני מאתיה ברישא דאי מרדו ביה הנך ^(טו) הני הוו קיימי בהדיה ^(טז) שאלו תלמידיו את רשב"י מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה אמר להם אמרו אתם אמרו לו מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע ^(יז) אם כן שבשושן יהרגו שבכל העולם כולו אל יהרגו אמרו לו אמור אתה אמר להם מפני שהשתחוו לצלם ^(יח) אמרו לו וכי משוא פנים יש בדבר אמר להם ^(יט) הם לא עשו אלא לפנים אף הקב"ה לא עשה עמהן אלא לפנים והיינו דכתיב ^(כ) כי לא ענה מלכו: ^(כא) בחצר גנת ביתן המלך רב ושמואל חד אמר הראוי לחצר לחצר הראוי לגינה לגינה הראוי לביתן לביתן וחד אמר הושיבן בחצר ולא החזיקתן בגינה ולא החזיקתן עד שהכניסן לביתן והחזיקתן במתניתא תנא הושיבן בחצר ופתח להם שני פתחים אחד לגינה ואחד לביתן ^(כב) חור כרפס ותכלת מאי חור רב אמר חרי חרי ושמואל אמר מילת לבנה הצייע להם כרפס אמר ר' יוסי בר חנינא כרים של פסים ^(כג) על גלילי כסף ועמודי שש **ממזות** זהב וכסף תניא ר' יהודה אומר הראוי לכסף לכסף הראוי לזהב לזהב אמר לו ר' נחמיה א"כ אתה מטייל קנאה בסעודה אלא הם של כסף ורגליהן של זהב ^(כד) בהט ושש ^(כה) א"ר אסי אבנים שמתחוטטות ^(כו) על בעליהן וכן הוא אומר ^(כז) אבני נזר מתנוססות על אדמתו ^(כח) ודר וסוחרת רב אמר דרי דרי ושמואל אמר אבן טובה יש בכרכי הים ודרה שמה הושיבה באמצע סעודה ומאירה להם כצהרים דבי רבי ישמעאל תנא שקרא דרור לכל בעלי סחורה ^(כט) והשקות בכלי זהב וכלים מכלים שונים משונים מיבעי ליה אמר רבא יצתה בת קול ואמרה להם ^(ל) ראשונים כלו מפני כלים ^(לא) ואתם שונים ^(לב) בהם ^(לג) ויין מלכות רב אמר רב מלמד שכל אחד ואחד השקהו יין שגדול הימנו בשנים ^(לד) והשתיה כדת ^(לה) אין אונס ^(לו) מאי כדת א"ר חנן משום ר"מ כדת של תורה מה דת של תורה אכילה מרובה משתיה אף סעודתו של אותו רשע אכילה מרובה משתיה ^(לז) אין אונס אמר רבי אלעזר מלמד שכל אחד ואחד השקהו מיין מדינתו ^(לח) לעשות כרצון איש ואיש אמר רבא לעשות כרצון מרדכי והמן מרדכי דכתיב ^(לט) איש יהודי המן ^(לס) איש צד ואויב ^(לא) גם ושתי המלכה עשתה משתה נשים בית המלכות בית הנשים מיבעי ליה אמר רבא שניהן לדבר עבירה נתכוונו היינו דאמרי אינשי ^(לב) איהו ^(לג) בקרי ואתתיה בבוציני

מוצא מרובה משתיה פר ושלשה עשרונים סולת לאכילה ונסך חצי ההין: מיין מדינתו. יין הרגיל לפי רעונו: כרצון מרדכי והמן. הם היו שרי המשקים צמשתה: איהו בקרי. דלועין גדולות: צוציני

הנהות וצינונים
א) צ"ל לפי מלאות (דש"ש), וכ"ה בע"י:
ב) כתיב חיל כו' כצ"ל (גליון):
ג) בכת"י נוסף בבבב, ועיין מהרש"א:
ד) בכת"י ובע"י נוסף ויגה בני איש. (ועיין מהרש"א):
ה) בכת"י ובע"י נוסף **רצפת** בטו ושש **מאי בהט**:
ו) בכמה כת"י ואמרה לו **רשע** ראשונים:
ז) צ"ל גל"י, וכ"ה בדפו"י (יעב"ץ), בכת"י בל"י:
ח) [בע"י ליתא] (גליון):
ט) בכת"י ובע"י נוסף **דכתיב**:
י) ברש"י שבע"י ונפקדו **ישראל** פקידה **בעלמא** קצת ישועה שאמר:
יא) צ"ל ותרתני דבלשצר (מהרש"א בח"א ובח"ה) וכ"ה ברש"י שבע"י ונוסף שם הרי **שבעים** ש"מ שנים וכו':
לב) בע"י נוספו כאן כמה דיבורים: השקהו יין שגדול ממונו. שהיין היה גדול ממונו מן השותה: בשנים. שהיה ישן הרבה: רב. גדול:

ה) [אסתר א, ב] ח) בהראותו את עושר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדולתו ימים רבים שמונים ומאת יום: [אסתר א, ד] ט) ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת: [שמות כח, ב] י) ובמלאות הימים האלה עשה המלך לכל העם הנמצאים בשושן הבירה למגדול ועד קטן משתה שבקעת ימים בחצר גנת ביתן המלך: [אסתר א, ה] כ) כי לא ענה מלכו ויגה בני איש: [איכה ג, לו] ל) חור כרפס ותכלת אחוז בכתלי בנין וארנמן על גלילי כסף ועמודי שש מפות זהב וכסף על רצפת בהט ושש ודר וסחרת: [אסתר א, ו] ז) והושעם יי אלהיהם ביום ההוא כצאן עמו כי אבני נזר מתנוססות על ארפתו: [זכריה מ, יא] ט) והשקות בכלי זהב וכלים מכלים שונים ויין מלכות רב ביד המלך: [אסתר א, ז] ס) והשתיה כדת אין אנס כי בן יסד המלך על כל רב ביתו לעשות כרצון איש ואיש: [אסתר א, ח] ט) איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש איש ימיני: [אסתר ב, ה] פ) ותאמר אסתר איש צד ואויב המן הרע הזה והמן נקעת מלפני המלך [המלכות]: [אסתר ג, א] צ) גם ושתי המלכה עשתה משתה נשים בית המלכות אשר למלך אחשוורוש: [אסתר א, יא]

שנה אפקד אותכם והקמתי עליכם את דברי הטוב להשיב אתכם אל המקום הזה: [ירמיה כט, יא] ג) כה אמר כרש מלך פרס כל ממלכות הארץ נתן לי יי אלהי השמים והוא פקד עלי לבנות לו בית בירושלים אשר ביהודה: [וערא ב, ב] ד) כה אמר יי למשיחו לכוורש אשר החזקתי בימינו דרך לפניו גוים ומתני מלכים אפתח לפתח לפניו דלתים ושערים לא יסגרו: [ישעיה מה, א] ה) מי בכם מכל עמו יהי אלהיו עמו ויעל לירושלים אשר ביהודה ויבן את בית יי אלהי ישראל הוא האלהים אשר בירושלים: [וערא א, ג] ו) בשנת שלוש למלכו עשה משתה לכל שריו ועבדיו חיל פרס ומדי הפרתמים ושירי המדינות לפניו: [אסתר א, ג] ז) וכל מעשה תקפו וגבורתו ופרשת גדלת מרדכי אשר גדלו המלך הלא הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי מדי ופרס: [אסתר ב, ב] ח) בהראותו את עושר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדולתו ומאת יום: [אסתר א, ד] ט) ועשית בגדי קדש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת: [שמות כח, ב] י) ובמלאות הימים האלה עשה המלך לכל העם הנמצאים בשושן הבירה למגדול ועד קטן משתה שבקעת ימים בחצר גנת ביתן המלך: [אסתר א, ה] כ) כי לא ענה מלכו ויגה בני איש: [איכה ג, לו] ל) חור כרפס ותכלת אחוז בכתלי בנין וארנמן על גלילי כסף ועמודי שש מפות זהב וכסף על רצפת בהט ושש ודר וסחרת: [אסתר א, ו] ז) והושעם יי אלהיהם ביום ההוא כצאן עמו כי אבני נזר מתנוססות על ארפתו: [זכריה מ, יא] ט) והשקות בכלי זהב וכלים מכלים שונים ויין מלכות רב ביד המלך: [אסתר א, ז] ס) והשתיה כדת אין אנס כי בן יסד המלך על כל רב ביתו לעשות כרצון איש ואיש: [אסתר א, ח] ט) איש יהודי היה בשושן הבירה ושמו מרדכי בן יאיר בן שמעי בן קיש איש ימיני: [אסתר ב, ה] פ) ותאמר אסתר איש צד ואויב המן הרע הזה והמן נקעת מלפני המלך [המלכות]: [אסתר ג, א] צ) גם ושתי המלכה עשתה משתה נשים בית המלכות אשר למלך אחשוורוש: [אסתר א, יא]